

Barylko S. M., Barylko Y. O. Mythopoesis of A. Melnyczuk's Novel «What is Told»

The proposed article investigates mythopoesis of Askold Melnyczuk's novel (the USA) «What is Told». In the novel the author uses myth as a background to depict the real and the made-up. A. Melnyczuk's myth-making is subordinated to solving the major problem of the above-mentioned literary work – the problem of keeping own self-identity, the Ukrainian emigrant's self-identity in the foreign community under the conditions of Americans' misunderstanding those people who came to the USA from other countries.

Transplanted to the strange soil of the new world by the upheavals of World War II, the family finds itself unprepared for the subtle sabotages of peacetime suburbia. With the ghosts of their extraordinary past never far away, the voyagers resort to the strategies learned in the struggle against the Tartars, Nazis. In «What Is Told», Askold Melnyczuk reinvents with humor and compassion, the story of a people long hidden behind the Iron Curtain. His novel is a reminder that history is not something that happens only to others.

Key words: myth, mythopoesis, myth-making, the real and the made-up, artistic and stylistic peculiarities, the problem of self-identity.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Клименко О. С.

УДК 821.111(73): 7.038.6

М. Л. Ваховський

**ТЕНДЕНЦІ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В АМЕРИКАНСЬКІЙ
ЛІТЕРАТУРІ**

Проблеми осмислення постмодернізму як культурної течії нині належать до найбільш актуальних. Різні тлумачення терміну «постмодернізм», різноманітність літературних практик, об'єднаних у його рамках, лише підтверджують поширеність цього явища, котре, без сумніву, включає до себе найважливіші характеристики нашої епохи.

Постмодернізм є досить складною, різносторонньою філософською течією. Саме тому відсутність чітких меж та певних стандартів пригортає увагу великої кількості науковців, літературознавців, критиків та взагалі людей творчих професій, адже саме їх діяльності і торкається постмодернізм більшою мірою. Не випадково прагнення вивчення та дослідження цієї течії охопило весь світ.

У країнах далекого зарубіжжя ця проблема зацікавила таких видатних особистостей як італійський письменник та науковець У. Еко,

французькі постструктуралісти та постфрейдисти Р. Барт, Ф. Гваттар, Ж. Делез, Ж. Дерріда, П. Клоссовські, Ж. Лакан, Ж. Ліотар, М. Фуко та ін.

В Росії тенденціями постмодернізму цікавилися літературознавці Т. Денисова, В. Затонський, Н. Кіреєва, критики М. Астаф'єв, О. Зверев.

В Україні ж постмодерністську проблематику досліджували такі науковці, як Н. Жлуктенко, М. Коваль, Л. Коломієць, О. Лащонава, О. Ломонос, Ю. Покальчук, О. Радомська, М. Рошко, О. Тунська, В. Шпак.

Оскільки США є однією з країн, де й зароджувалася ця течія, то зовсім не дивно, що американська наукова думка найбільш детально розглядає теорію постмодернізму (М. Берубі, Д. Бресфілд, С. Клоуз, Д. Макгенн, Д. Меджил, Л. Філдера, І. Хассана).

Проведений аналіз літературознавчих праць засвідчив, що в сучасній українській літературно-теоретичній думці питання, пов'язані з розвитком американської літератури епохи постмодерну, висвітлені недостатньо.

Мета статті полягає у визначенні тенденцій постмодернізму та особливостей їх прояву в американській літературі останньої третини ХХ століття.

Якщо звернутись до історії зародження постмодернізму, то доречно згадати знамениту композицію з цеглин Еквівалент VIII (1966) Карла Андре, яка породила бурну полеміку навколо сучасного мистецтва. Вона безперечно є витвором постмодернізму. Але сьогодні ця композиція вже не здається ані авангардною, ані навіть складною, якщо не сказати, що взагалі для багатьох є скучною. Однак все ж постають питання: «Чого цеглини вже більше тридцяти років виставлені в одній з найкращих галерей світу?», «Це мистецтво, чи це цеглини маскуються під мистецтво?» Відповідь дуже проста. Робота та устрій галереї зробила їх мистецтвом. Багато постмодерністів вважають, що такі твори суперечать експресивним якостям попереднього (модерністського) мистецтва. На думку самого Андре, його робота полягає у тому, щоб знайти набори частин та правила, згідно з якими ці частини можна зібрати в єдине ціле якнайпростіше. Він також стверджує, що такий його підхід є комуністичним, бо є однаково доступним для всіх. [1, с. 5]

Постмодерністи вважають, що знають все про сучасне суспільство, яке, на їхню думку, замуроване в «постмодерністські умови». Вони бачать світ як єдине ціле та використовують філософські ідеї для аналізу культурних умов постмодерну. Ці умови сумісно із розвитком медіа комунікації повинні вплинути на всіх нас на фундаментальному рівні, рівні, який Маршал Маклюєн назвав «глобальне село» [2]. Але на сучасному рівні розвитку «інформаційного суспільства» більшості інформації не можна довіряти, бо вона часто направлена можновладцями на створення їхнього іміджу та використовується як інструмент для маніпуляції, а не для розвитку знань. Таким чином, позиція постмодерністів є позицією підозр, які часто граничать з параноєю (наприклад, у романах Т. Пінчона). Так, його три ранніх романа V. (1963), The Cry of Lot 49 (1966), and Gravity's

Rainbow (1973), які можна вважати однією книгою у трьох томах, являють собою параноїдальну алегорію, у якій V є символом того, що сталося у західному світі в останній час. Незалежно від того, що, нібито, є його об'єктом, Пінчон завжди розмірковує про американців та Америку. У своїй концепції V автор дає історичне пояснення (або псевдо-пояснення, залежно від конкретного моменту в романі) свого апокаліптичного видіння симптомів та причин занепаду нашого світу.

Автор не просто творить свою складну алегорію, але й опиняється сам серед створених ним героїв, щоб особисто переконатися в тому, до якого божевільня може доходити створення героїв та образів і використання історичних дійових осіб та фактів у сучасному романі. Він каже, що ця параноя не набагато краща за ту, яка переслідує його героїв, але і натякає нам, що можливо правда і є в цій параної. V. – це втрата модернізму, а ці три романи – складна алегорія руху життя вниз до остаточного знищення, хаосу та мертвої однорідності в кінці.

Історія V – це рух до ентропії. У термодинаміці ентропія представлена абсолютним нулем температури. У розповіді «Ентропія» Пінчон використовує цей концепт як метафору руху людства до застою. В V та Gravity's Rainbow ця ідея трансформується і V стає початком руху до ентропії. Літера V вказує на рух вниз і символізує наближення людського життя до кінцевої точки. Також у романі ми бачимо тривимірну V, що обертається та створює мир, у якому сили життя ламаються у вихорі інерції і смерті та вбивають одного з головних героїв Сідні Стенсіла. В романі Gravity's Rainbow V стає туалетом, в який змиває героя Тайрона Слотропа. Надалі V використовується при кожній нагоді (в каламбурах та грі слів), як символ занепаду [3].

Американська постмодерністська література та постструктуралістичні теорії пропонують новий і цікавий погляд на американське суспільство. Цей погляд також буде до вподоби тим, хто не хоче відступати від світоглядів епохи Просвітництва. Художні твори Дж. Барта, К. Воннегута, Р. Кувера, У. Гасса, Р. Федермана, І. Ріда, Т. Пінчона, Т. Моррисона, П. Остер, Б. Уолмана та ін., поряд з постмодерністськими та постструктуралістичними теоріями Ж. Дерріда, Ж. Лакана, Е. Левінаса, М. Фокальта та ін., пропонують культуру та суспільство, які вищі за інструментальний розум. Культуру, вищу за те, що М. Хоркхаймер назвав «автоматизацією суспільної та людської поведінки» [4], вищу у порівнянні з іншими просвітницькими ідеями, такими як екзистенціальний гуманізм, патріархат, нуклеарна сім'я, егоцентричний суб'єкт, психологія Фрейда, західний імперіалізм та ксенофобія, класова ієрархія, поняття раси та статі, – тобто вище за сучасність та модернізм. У своїх текстах ці автори піддають послідовній та наполегливій критиці всі ідеї модернізму. Але тут стає найважливіше питання: «Чи передбачає американська постмодерністська література іншу культуру або соціальну реальність, новий, відмінний від модернового, спосіб сприйняття світу?» [5, с. 1]. Після уважного вивчення американської постмодерністської

літератури можна стверджувати, що в ній у цілому всі провідні ідеї Просвітництва, зокрема такі, як універсальність інструментального розуму, розкриття заборонених чи невизнаних психологічних, соціальних та нерациональних досвідів людини підлягають серйозним нападам. Також у літературі американського постмодернізму розширюються можливості людини, створюються нові мови та нові способи мислення за рамками Фрейда, патріархату чи егоцентричного суб'єкту. Вона кидає виклик лінійності та забуттям прогресу, основним рисам західної просвітницької метафізики. Але здебільшого ця література написана з оглядкою на модернізм та євроцентризм, тому часто вона опиняється у пастці їхніх структур та дефініцій. Наприклад, бачимо, як у цілій низці провідних американських постмодерністських романів усі спроби руйнування модерністських умовностей зводяться до євроцентристського суб'єктивізму де все Інше – жінка, люди не з білим кольором шкіри, культура американських індіанців чи афро-американців не відображається чи відображається зарозуміло [5, с. 1].

На думку багатьох дослідників, для постмодерністської парадигми характерне нарочите руйнування традиційних уявлень про цілісність, стрункість, закінченість естетичних систем, розмиття усіх стабільних естетичних категорій, відмова від табу і меж. Тим самим не може йти мова про створення (з формальної точки зору) деякого зводу правил організації постмодерністського тексту. Проте спроби виділити основні ознаки постмодернізму робилися дослідниками не раз. Приведемо лише частину складових постмодерністської парадигми:

- деканонізація всіх канонів і всіх офіційних умовностей, іронічна переоцінка цінностей;
 - метамовна гра, гра в текст, гра з текстом, гра з читачем, гра з надтекстом, театралізація тексту;
 - інтертекстуальність, опора на всю історію людської культури і її переосмислення;
 - орієнтація на множинність інтерпретацій тексту;
 - принцип читацької співтворчості, створення нового типу читача;
- Ці особливості постмодерністської парадигми обумовили полівалентну поетику постмодернізму, для якої характерно :
- поява нових, гібридних літературних форм;
 - пародійне для цитати дво- і багатомовність, віршизація;
 - фрагментарність, колаж, монтаж, використання готового або розчленованого літературного тексту;
 - розчинення голосу автора у використовуваних дискурсах;
 - трагедійне зниження класичних зразків, іронізація і пародіювання;
 - дво- і багаторівнева організація «двоадресного» тексту [6, с. 81].

Оповідання Джона Барта «Lost in the Funhouse» вважається одним з найкращих прикладів постмодерністського тексту. Воно має складну композицію та добре ілюструє низку рис постмодернізму, пов'язаних з

текстом та інтертекстуальністю. Цей твір містить елементи автобіографії, посилання на історичні події, опис Дня Незалежності, який родина проводить на пляжі, усвідомлення труднощів підліткового періоду. Спеціальний випуск стає зв'язуючим ланцюгом між поверхневим рівнем подій і внутрішнім змістом, де лабіринт порівнюється з життям, а пошуки виходу символізують процес становлення особистості. І далі розкривається ще одне значення лабіринту як метафори літератури, яке починається зі вставок-роздумів про природу письменства і його теоретичні аспекти, про присутність автора і його взаємодію з оповідачем і самим оповіданням. Для Дж. Барта лабіринт – це, насамперед, стан сучасної літератури, яку письменникові треба зрозуміти і знайти свій власний вихід без допомоги ззовні [7, с. 37].

Джон Барт так починає свою оповідь: «For whom is the funhouse fun? Perhaps for lovers. For Ambrose it is a place of fear and confusion. He has come to the seashore with his family for the holiday, the occasion of their visit is Independence Day, the most important secular holiday of the United States of America. A single straight underline is the manuscript mark for italic type, which in turn is the printed equivalent to oral emphasis of words and phrases as well as the customary type for titles of complete works, not to mention. Italics are also employed, in fiction stories especially, for «outside», intrusive, or artificial voices, such as radio announcements, the texts of telegrams and newspaper articles, et cetera. They should be used sparingly. If passages originally in roman type are italicized by someone repeating them, it's customary to acknowledge the fact. Italics mine» [8, с. 101].

Ще не розпочавши як слід розповідь, Барт, ніби, дає довідку: «Коли у його рукопису щось підкреслено однією лінією – це знак для використання в тексті курсиву, який, в свою чергу, є друкованим еквівалентом усного акцентування слів і фраз, а також використовується для назв творів, не кажучи вже про використання його у фантастиці особливо для «зовнішніх», або штучних голосів, таких як оголошення по радіо, тексти телеграм і газетних статей, і т. і. Курсив повинен використовуватися ощадливо. Якщо спочатку текст надрукований звичайним шрифтом виділяють курсивом коли повторюють його, зазвичай визнають цей факт. Та наприкінці автор зазначає: «Курсив мій».

Після першого знайомства з героями настає час дізнатися про них дещо більше. Складається враження, що тепер нам просто запропонують словесний портрет героїв, але це не зовсім так.

Ambrose was «at that awkward age». His voice came out high-pitched as a child's if he let himself get carried away; to be on the safe side, therefore, he moved and spoke with deliberate calm and adult gravity. Talking soberly of unimportant or irrelevant matters and listening consciously to the sound of your own voice are useful habits for maintaining control in this difficult interval. En route to Ocean City he sat in the back seat of the family car with his brother Peter, age fifteen, and Magda G – age fourteen, a pretty girl and exquisite young lady, who lived not far from them on B – Street in the town of D –,

Maryland. Initials, blanks, or both were often substituted for proper names in nineteenth-century fiction to enhance the illusion of reality. It is as if the author felt it necessary to delete the names for reasons of tact or legal liability. Interestingly, as with other aspects of realism, it is an illusion that is being enhanced, by purely artificial means. Is it likely, does it violate the principle of verisimilitude, that a thirteen-year-old boy could make such a sophisticated observation? A girl of fourteen is the psychological coeval of a boy of fifteen or sixteen; a thirteen-year-old boy, therefore, even one precocious in some other respects, might be three years her emotional junior [8, с. 108].

Перші літери чи пропуски часто використовувалися для заміни власних імен у літературі XIX століття для підвищення ілюзії реальності. Нібито автор визнавав за необхідне видалити імена з міркувань такту і юридичної відповідальності. Барт пише як професор коледжу в статті чи на лекції та продовжує свої міркування з цього приводу: «Цікаво, а з іншого боку реалізм – це ілюзія, що в даний час посилюється чисто штучним шляхом». Третім шаром тексту стає питання до читача: «Чи є ймовірність, що ми порушуємо принцип правдоподібності, що тринадцятирічний хлопчик міг зробити такі складні спостереження?» Дівчина чотирнадцяти років є психологічним ровесником хлопчикам п'ятнадцяти або шістнадцяти років; тринадцятирічний хлопчик тому, навіть доволі розвинений в деяких відношеннях, може бути емоційно на три роки її молодший.

Іншим майстром гри з текстом вважається Курт Воннегут. Л. Хатчеон вважає, що використання історіографічного метатексту Воннегутом є спробою поєднати краще з двох світів. Це означає, що автор поєднує вигадані елементи, які він щедро використовує, і змішує їх з історичними подіями, що можуть служити основою, яка заповнюється фіктивними діями героїв. Саме цим об'єднується реальність та література [9, с. 3–5]. Для того, щоб зрозуміти історіографічний метатекст, необхідно знати про події, які змінили погляд на світ в останні десятиліття. Скептичний релятивізм піддав сумніву достовірність історіографії та її претензії на істину. Таким чином, неможливість презентувати істину в останній інстанції призвела до так званої постмодерністської кризи репрезентації. Якщо образ минулого залежить від культури, яка означає, що різні культурні кола роблять акцент на різних аспектах історичних подій, неправда завжди буде. Але оскільки мистецтво не зобов'язане і не готове надати точну копію реальності, воно має свободу доставити своє повідомлення прихованим шляхом. Згідно з Енглером, «реальність», що представлена читачеві, є продуктом складного процесу, в який традиційно закодовані зображення і текстові структури нашого сприйняття, і те, як ми будуємо наші уявлення про себе і зовнішню реальність [10, с. 15].

Так само, як історики намагаються дати сенс історії, автори художньої літератури мають намір розібратися в речах, які здаються хаотичними і незрозумілими, і тим самим створити щось нове, в якому фактична правда і необхідність відтворення реальності стають

незначними. Таким чином свобода письменника дозволяє йому писати літературу, яка поєднує в собі історичні факти і вигадані елементи і створює різні погляди на історичні події.

Якщо історіографія залежить від інтерпретації і конструкції реальності, то чому історіографічний метатекст не забезпечує «справжній» образ минулого, як це робить історіографія?

Л. Хатчеон вважає що відносини між вигаданим і історіографічним стають дуже складними, тому що вигадане частково змішуються з історіографічним метатекстом, а отже, бере участь в історичному дискурсі. Концепція інтертекстуальності передбачає, що літературний твір є взаємозалежним з будь-яким текстом, написаним раніше. Постмодерністська література дуже часто містить елементи інтертекстуального [9]. Усі книги та документи, які Курт Воннегут приводить та цитує у романі, усі подорожі героя у часі підібрані таким чином і направлені на те, щоб сприйняття твору читачем було контекстним та цілісним як фотографія, а не як фільм.

Багато критиків зазначають, що оповідь «Бійні номер п'ять, або Хрестового походу дітей» починається з другої глави. Перша глава здебільшого присвячена історії написання книги та подіям, які з цим пов'язані. Автор розповідає, як він уперше після війни зустрівся зі своїм другом Бернардом Охара.

I got O'Hare on the line in this way. He is short and I am tall. We were Mutt and Jeff in the war. We were captured together in the war. I told him who I was on the telephone. He had no trouble believing it. He was up. He was reading. Everybody else in his house was asleep.

«Listen», I said, «I'm writing this book about Dresden. I'd like some help remembering stuff. I wonder if I could come down and see you, and we could drink and talk and remember.»

He was unenthusiastic. He said he couldn't remember much. He told me, though, to come ahead.

«I think the climax of the book will be the execution of poor old Edgar Derby,» I said. "The irony is so great. A whole city gets burned down, and thousands and thousands of people are killed. And then this one American foot soldier is arrested in the ruins for taking a teapot. And he's given a regular trial, and then he's shot by a firing squad.»

«Um,» said O'Hare.

«Don't you think that's really where the climax should come?»

«I don't know anything about it,» he said. «That's your trade, not mine.»

As a trafficker in climaxes and thrills and characterization and wonderful dialogue and suspense and confrontations, I had outlined the Dresden story many times. The best outline I ever made, or anyway the prettiest one, was on the back of a roll of wallpaper.

I used my daughter's crayons, a different color for each main character. One end of the wallpaper was the beginning of the story, and the other end was the end, and then there was all that middle part, which was the middle.

And the blue line met the red line and then the yellow line, and the yellow line stopped because the character represented by the yellow line was dead. And so on. The destruction of Dresden was represented by a vertical band of orange cross-hatching, and all the lines that were still alive passed through it, came out the other side [11, с. 4].

Воннегут радиться з Охара, ніби той є його колегою: « – Знаєш, я думаю, що розв'язкою в книзі повинен бути розстріл цього нещасного Едгара Дарбі, – сказав я. – Подумай, яка іронія. Ціле місто горить, тисячі людей гинуть. А потім цього самого солдата-американця заарештовують серед руїн німці за те, що він вкрав чайник. І судять по всій форі і розстрілюють. – Гм-мм, – сказав Охара. – Ти згоден, що це має стати розв'язкою? – Нічого я в цьому не розумію, – сказав він, – це твоя спеціальність, а не моя». Потім автор спілкується з читачем та самим собою: «Як фахівець з розв'язок, зав'язок, характеристик, дивовижних діалогів, напружених сцен і зіткнень, я багато разів накидав план книги про Дрезден. Кращий план, або, у всякому разі, найкрасивіший план, я накидав на шматку шпалер».

Далі в романі можна знайти й інші складові постмодерністської парадигми. Не зважаючи на те, що нарратив рухається лінійно, той факт, що головний герой Біллі Пілгрім переміщується у часі, ускладнює текст та робить його багаторівневим. Автор не тільки залишає нам простір для роздумів, але й підштовхує до різних інтерпретацій тексту.

Таким чином, проаналізувавши провідні твори американської постмодерністської літератури останньої треті ХХ століття можна зробити висновок, що найвиразнішими тенденціями постмодернізму є експерименти з мовою, лінгвістична гра, фрагментарність, інтертекстуальність, зміщення історичних фактів та вимислу, пародія та іронія. Джон Барт та Курт Воннегут показали стимулюючу та маніпулюючу силу засобів масової інформації та популярної культури, які впливають на сприйняття світу.

Список використаних джерел

- 1. Butler C.** Postmodernism a very short introduction / Christopher Butler.– OUP, 2010. – 136 p.
- 2. McLuhan M.** Understanding media: the extensions of man / Marshall McLuhan. – MIT Press, 2001 – 400 p.
- 3. McMichaels J.** Allegoria Paranoia [Електроний ресурс] / John McMichaels. – Режим доступу: <http://www.allegoriaparanoia.com/index.html>
- 4. Horkheimer M.** Critical theory: selected essays / Max Horkheimer. – The Continuum Publishing Company, NY, 2004. – 129 p.
- 5. Hogue L.** Postmodern American literature and its other / Lawrence Hogue. – Univ. of Illinois Press, 2009. – 212 p.
- 6. Киреева Н. В.** Постмодернизм в зарубежной литературе : / Н. В. Киреева. – М., 2004. – 216 с.
- 7. Воронцова Т. И.** Джон Барт в американской литературной критике «American Studies» в Российском научном, учебном и культурном пространстве: / Татьяна Ивановна Воронцова; [матер. Междунар. науч.-практ. конф., 31 окт. 1

нояб. 2003]. – Волгоград, 2003. – С. 33 – 40. **8. Barth J.** Lost in the fun house / John Barth. – Anchor Press, 1988. – 203 p. **9. Hutcheon L.** “Historiographic Metafiction: Parody and the Intertexts of History”, Intertextuality and Contemporary American Fiction / Linda Hutcheon; [eds. P. O'Donnell and R. Con Davis. – Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1989. – P. 3 – 5. **10. Engler B.** Historiographic metafiction in modern American and Canadian literature / Bert Engler, Kurt Müller. – F. Schöningh, 1994. – 511 p. **11. Vonnegut K.** Slaughterhouse Five, Or the Children's Crusade / Kurt Vonnegut. – Delacorte Press, 1972. – 186 p.

Ваховський М. Л. Тенденції постмодернізму в американській літературі

Стаття присвячена актуальній сьогодні проблемі осмислення постмодернізму як культурної течії в історичному контексті його виникнення та розвитку. Зроблена спроба визначення тенденцій постмодернізму та особливостей їх прояву в американській літературі останньої третини ХХ століття на прикладах класичних постмодерністських текстів провідних американських авторів зазначеного періоду.

Ключові слова: американська література, тенденції постмодернізму, експерименти з мовою.

Ваховский М. Л. Тенденции постмодернизма в американской литературе

Статья посвящена актуальной сегодня проблеме осмысления постмодернизма как культурного течения в историческом контексте его зарождения и развития. Сделана попытка выделения тенденций постмодернизма и особенностей его проявления в американской литературе последней трети ХХ века на примерах классических постмодернистских текстов выдающихся американских авторов обозначенного периода.

Ключевые слова: американская литература, тенденции постмодернизма, эксперименты с языком.

Vakhovskiy M. L. Postmodernist Tendencies in American Literature

The purpose of the article is to identify trends and special postmodern features of their manifestation in American literature of the last third of the twentieth century. To achieve that aim classic postmodernist texts of the most prominent authors of the time period mentioned are being analyzed. The analysis of literary works show that in modern Ukrainian theory of literature the problems related to the development of American postmodernist literature are not enough covered.

Thus, analyzing the works of outstanding American postmodern authors we conclude that the most expressive tendencies of postmodernism are experiments with language, linguistic play, fragmentation, intertextuality,

mixing historical fact and fiction, parody and irony. John Barth and Kurt Vonnegut show stimulating and manipulative power of the media and popular culture that influence the perception of the world.

Key words: American literature, postmodernist tendencies, experiments with language.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Дмитренко В. І.

УДК 82. 01 / 09

Н. В. Гладка

СПЕЦИФІКА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОБРАЗУ НАРЦИСА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ XII СТОЛІТТЯ

Питання про існування історії Нарциса в західноєвропейській літературі після розпаду класичної культури має неабияке значення, оскільки воно пов'язане з проблемою творчого потенціалу образів міфологічного походження та їх ролі в культурній діяльності, у процесі засвоєння досягнень світової культури людством та окремою особистістю. Такі образи беруть участь у безперервному русі культури, у діалозі між минулим та сучасністю. При всій різноманітності досліджень даного аспекту світового літературного процесу до теперішнього моменту немає робіт, які враховували б широкий історико-літературний матеріал, побудований на образах різного походження. Тому зараз особливого звучання набувають дослідження цієї проблеми з урахуванням специфіки тлумачення таких структур у різні культурно-історичні епохи.

Низку праць зарубіжних та вітчизняних літературознавців присвячено дослідженню закономірностей функціонування міфологічних образів. У галузі вивчення цих понять теоретично вагомими праці В. Антофійчука, Р. Беркова, А. Волкова, Ю. Лотмана, Ю. О. Микитенка, А. Нямцу. Літературознавці створили багато цікавих праць про інтертекстуальні зв'язки, поетичні порівняння образу Нарциса з іншими образами античної міфології, зокрема з Орфеєм, Пігмаліоном, Химерою, Протеєм, Едіпом (Р. Меговен (R. Magowan), Дж. Рейпер (J. Raper), Дж. Расел (J. Russell), В. Гамільтон (V. Hamilton).

Актуальність теми зумовлюється потребою розширення знань про образ Нарциса та його вкоріненість у європейську літературу. Завдання статті – з'ясувати специфіку інтерпретації образу Нарциса в XII столітті, а також окреслити контури цієї структури як літературознавчої категорії.